

Sygn. akt VIII GC 213/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Agnieszka Górska

Protokolant: st. sekr. sąd. Monika Karczmarska

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2018 r. w Szczecinie

sprawy z powództwa A. C.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S., (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. i (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o zapłatę

I zasądza od pozwanych (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. solidarnie na rzecz powoda A. C. kwotę 104.162,96 zł (stu czterech tysięcy stu sześćdziesięciu dwóch złotych dziewięćdziesięciu sześciu groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot:

- 491,40 zł (czterystu dziewięćdziesięciu jeden złotych czterdziestu groszy) od dnia 23 marca 2016 r. do dnia zapłaty

- 129,60 zł (stu dwudziestu dziewięciu złotych sześćdziesięciu groszy) od dnia 5 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty

- 80.352 zł (osiemdziesięciu tysięcy trzystu pięćdziesięciu dwóch złotych) od dnia 16 marca 2016 r. do dnia 25 maja 2016 r.

- 65.241,17 zł (sześćdziesięciu pięciu tysięcy dwustu czterdziestu jeden złotych siedemnastu groszy) od dnia 26 maja 2016 r. do dnia 1 czerwca 2016 r.

- 45.241,17 zł (czterdziestu pięciu tysięcy dwustu czterdziestu jeden złotych siedemnastu groszy) od dnia 2 czerwca 2016 r. do dnia 7 czerwca 2016 r.

- 35.241,17 zł (trzydziestu pięciu tysięcy dwustu czterdziestu jeden złotych siedemnastu groszy) od dnia 8 czerwca 2016 r. do dnia 10 czerwca 2016 r.

- 30.241,17 zł (trzydziestu tysięcy dwustu czterdziestu jeden złotych siedemnastu groszy) od dnia 11 czerwca 2016 r. do dnia 28 czerwca 2016 r.

- 25.241,17 zł (dwudziestu pięciu tysięcy dwustu czterdziestu jeden złotych siedemnastu groszy) od dnia 29 czerwca 2016 r. do dnia zapłaty

- 78.300,79 zł (siedemdziesięciu ośmiu tysięcy trzystu złotych siedemdziesięciu dziewięciu groszy) od dnia 6 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty

II oddala powództwo co do odsetek wobec pozwanych (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. w pozostałej części;

III zasądza od pozwanych (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. solidarnie na rzecz powoda kwotę 10.626 zł (dziesięciu tysięcy sześciuset dwudziestu sześciu złotych) tytułem kosztów procesu;

IV oddała w całości powództwo wobec pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.;

V zasądza od powoda na rzecz pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 5400 (pięciu tysięcy czterystu złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygnatura akt VIII GC 213/17

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym 24 kwietnia 2017 r., sprostowanym pismem procesowym z 13 marca 2018 r. (k. 196 i nast.), powód A. C. domagał się zasądzenia w sposób solidarny od pozwanych (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. oraz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwoty 104.162,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot i w okresach szczegółowo zaprezentowanych w ww. piśmie procesowym, a także kosztów procesu. Powyższej kwoty dochodził od pozwanych na podstawie umowy o wykonanie robót budowlanych zawartej 29 lipca 2015 r. z pozwaną (...) sp. z o.o., polegających na wykonawstwie instalacji wewnętrznych sanitarnych, wodociągowych, kanalizacyjnych oraz centralnego ogrzewania w ramach inwestycji budowy budynków S. S. 1.2.3, W. (...) w S. przy ul. (...). Inwestorem w ramach tej inwestycji była pozwana (...) sp. z o.o., generalnym wykonawcą pozwana (...) sp. z o.o., a (...) sp. z o.o. wykonawcą. Za wykonane roboty powód wystawił pozwanej (...) sp. z o.o. faktury VAT nr (...) (80.352 zł brutto, z czego do zapłaty pozostaje 25.241,17 zł), (...) (491,40 zł brutto), (...) (129,60 zł brutto) oraz (...) (78.300 zł brutto). Łącznie tytułem ww. faktur do zapłaty pozostało 104.162,96 zł. Wszystkie faktury zostały odebrane i zaakceptowane przez pozwaną (...) sp. z o.o. Dnia 22 września 2016 r. powód wezwał pozwaną (...) sp. z o.o. oraz pozostałe pozwane – jako podmioty współodpowiedzialne solidarnie (art. 647¹ § 5 k.c.) – do zapłaty ww. kwot, jednak wezwanie do zapłaty pozostało bezskuteczne.

Pozwana (...) sp. z o.o. w S. w odpowiedzi na pozew (k. 68 i nast.) wniosła o oddalenie wobec niej powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Przyznała, że łączyło ją z pozwaną (...) sp. z o.o. szereg umów o roboty budowlane dotyczących inwestycji (...), w tym umowa z 30 lipca 2015 r. W toku realizacji inwestycji powód nie został zgłoszony jako podwykonawca (...) sp. z o.o. – zgłoszona została pozwana (...) sp. z o.o., która oświadczyła, że jej roszczenia umowne zostały zaspokojone. Jednocześnie pozwana (...) sp. z o.o. (która zgłosiła powoda jako swojego podwykonawcę) poinformowała, że zawarła z powodem umowę i w tym zakresie spłaciła wszelkie zobowiązania wobec powoda. Wobec braku zgłoszenia powoda jako podwykonawcy (...) sp. z o.o. pozwana nie miała możliwości zaakceptować pobytu powoda na terenie inwestycji, nie знаła treści umowy, wysokości ustalonego wynagrodzenia ani zakresu prac powierzonych powodowi. Wskazała, że z dokumentacji z toku realizacji inwestycji (notatek ze spotkań) nie wynika, aby w inwestycji brał udział powód ani jego pracownicy. Nadto powód nigdy nie informował pozwanej o jakichkolwiek należnościach wobec (...) sp. z o.o. Pozwana podkreśliła, że gdyby powód miał takie roszczenia, to nie składałby 30 czerwca 2016 r. oświadczenia o braku jakichkolwiek roszczeń. W tych okolicznościach podniosła, że stosownie do art. 647¹ k.c. nie zachodzi jej odpowiedzialność, bowiem nie miała wiedzy o podwykonawstwie powoda i powód nie został prawidłowo zgłoszony ani generalnemu wykonawcy, ani jej samej.

Pozostałe dwie pozwane nie złożyły odpowiedzi na pozew.

Na rozprawie 24 stycznia 2018 r. (k. 157 i nast.) pozwana (...) sp. z o.o. w S. wniosła o oddalenie powództwa. Poinformowała, że według niej stanowiące podstawę powództwa faktury nie zostały zapłacone najprawdopodobniej z uwagi na kompensatę wzajemnych wierzytelności.

Na rozprawie 25 kwietnia 2018 r. (k. 222 i nast.) pozwana (...) sp. z o.o. w G. wniosła o oddalenie powództwa. Zarzuciła, że nie zachodzą przesłanki jej odpowiedzialności na podstawie art. 647¹ k.c., a także zwróciła uwagę, że powód w czerwcu 2016 r. oświadczył, że nie zgłasza wobec niej jakichkolwiek roszczeń.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana (...) sp. z o.o. realizowała inwestycję (...) w S. przy ul. (...). W ramach tej inwestycji wykonane miały zostać budynki S. S. 1,2,3, oraz W. (...) przy ul. (...) w S.. Pozwana (...) sp. z o.o. zawierała w celu wykonania powyższej inwestycji liczne umowy o wykonanie robót budowlanych, w tym także kilku umów z pozwaną (...) sp. z o.o. Jedną z tych umów pozwane zawarły 30 lipca 2015 r. Na podstawie tej umowy pozwana (...) sp. z o.o. miała wykonać w ramach ww. inwestycji instalacje sanitarne i wentylację w budynkach S. S. 1,2,3, oraz W. (...) przy ul. (...) w S. za kwotę 960.630 zł netto, powiększoną o należny podatek od towarów i usług (§ 1 – § 4 umowy). W umowie zawarto postanowienie, że w przypadku zatrudnienia przez pozwaną (...) sp. z o.o. podwykonawców pozwana będzie zobowiązana – na żądanie pozwanej (...) sp. z o.o. – przedstawić zaświadczenie, że nie zalega wobec podwykonawców z płatnościami (§ 5 ust. 8 umowy). Ponadto umowa zawierała postanowienie, zgodnie z którym „do decyzji we wszelkich sprawach związanych z umową oraz jej realizacją” umocowany jest – za pozwaną (...) sp. z o.o. – P. S. (§ 14 ust. 2 umowy).

dowód:

- umowa z 30 lipca 2015 r. (k. 80-84);
- zeznania świadka M. I. (k. 162-163, 165);

Pozwana (...) sp. z o.o. w toku realizacji umów związanych z inwestycją (...) dokonywała zgłoszenia pozwanej (...) sp. z o.o. podwykonawców w formie oświadczeń, że określony podwykonawca pracuje na jej zlecenie przy realizacji inwestycji. Pozwana (...) sp. z o.o. dokonała zgłoszenia m.in. pozwanej (...) sp. z o.o. (oświadczenie z 31 lipca 2015 r.) oraz M. P. – (...) Instalacyjna (oświadczenie z 5 sierpnia 2015 r.). Oświadczenia te były przyjmowane – w imieniu pozwanej (...) sp. z o.o. – przez P. S. poprzez podpisanie oświadczenia „oświadczamy, że przyjmujemy powyższą informację do wiadomości oraz wyrażamy akceptację na pracę w/w podmiotu jako podwykonawcy”.

Dowody:

- oświadczenia o zatrudnieniu podwykonawcy (k. 88-94);
- zeznania świadka M. I. (k. 162-163, 165).

Powód rozpoczął wykonywanie prac (instalacje wewnętrzne sanitarne, wodociągowe, kanalizacyjne oraz centralnego ogrzewania) w obrębie budynków S. S. 1,2,3, oraz W. (...) przy ul. (...) w S. na podstawie porozumienia z (...) sp. z o.o., bez uprzedniego podpisania umowy. W wiadomości e-mail z 22 lipca 2015 r. powód zwrócił się do pozwanej (...) sp. z o.o. z zapytaniem o termin zawarcia umowy na roboty montażowe przy instalacjach sanitarnych oraz o zgłoszenie go inwestorowi jako podwykonawcy. Pozwana (...) sp. z o.o. wyraziła pozwanej (...) sp. z o.o. zgodę na zaangażowanie powoda jako podwykonawcy.

Dnia 29 lipca 2015 r. powód podpisał z pozwaną (...) sp. z o.o. umowę, na podstawie której miał wykonać roboty budowlane (instalacje wewnętrzne sanitarne, wodociągowe, kanalizacyjne oraz centralnego ogrzewania) w obrębie budynków S. S. 1,2,3, oraz W. (...) przy ul. (...) w S. za wynagrodzeniem 686.000 zł, płatnym na podstawie wystawianych przez powoda faktur VAT (§ 1 - § 3 umowy). Jako swojego przedstawiciela przy realizacji umowy pozwana (...) sp. z o.o. wskazała w umowie H. K. (§ 4 umowy). Odbiór robót miał nastąpić na podstawie protokołu końcowego; w przypadku stwierdzenia wad lub nieprawidłowości w trakcie odbioru należało je odnotować w protokole odbioru (§ 6 umowy).

Dowody:

- umowa z 29 lipca 2015 r. (k. 22-25);
- e-mail z 22 lipca 2015 r. (k. 39);
- zeznania świadka K. Z. (k. 160-161, 165);
- zeznania świadka H. K. (k. 187-188, 191);
- zeznania świadka A. Ż. (1) (k. 188-189, 191);
- zeznania powoda (k. 266-270).

W trakcie realizacji inwestycji w obrębie budynków S. S. 1,2,3, oraz W. (...) przy ul. (...) w S. cyklicznie odbywały się narady, w których uczestniczyły osoby z ramienia pozwanych (...) sp. z o.o. (H. K.), (...) sp. z o.o. (A. Ż. (1), M. Ś.), (...) sp. z o.o. Podczas tych narad obecny był powód, niekiedy w towarzystwie swoich pracowników (K. Z.). W trakcie tych narad były omawiane m.in. postępy prac oraz dalsze czynności w ramach inwestycji. Oprócz tych spotkań między uczestnikami realizacji inwestycji była prowadzona korespondencja e-mail. Biuro inwestycji było zlokalizowane tuż przy placu budowy. Na dalszym etapie inwestycji z powodem kontaktowała się A. W., która przekazywała mu informacje dotyczące wykończenia instalacji w poszczególnych mieszkaniach, zgodnie z życzeniami klientów. A. W. nie była pracownikiem pozwanej (...) sp. z o.o., lecz współpracującą z nią spółką (...) świadczącej m.in. usługi architektoniczne, aranżacyjne. A. Ż. (1) i M. Ś. wiedzieli, że powód jest podwykonawcą pozwanej (...) sp. z o.o.

Dowody:

- korespondencja e-mail z załącznikami (k. 33-51);
- zeznania świadka A. W. (k. 159-160, 165);
- zeznania świadka K. Z. (k. 160-161, 165);
- zeznania świadka P. Z. (k. 161-162; 165);
- zeznania świadka M. I. (k. 162-163, 165);
- zeznania świadka M. Ś. (k. 186-187, 191);
- zeznania świadka H. K. (k. 187-188, 191);
- zeznania świadka A. Ż. (1) (k. 188-189, 191);
- zeznania powoda (k. 266-270).

Powód wykonał roboty budowlane objęte umową zawartą z pozwaną (...) sp. z o.o. z 29 lipca 2015 r. Końcowy odbiór robót nastąpił 29 lipca 2016 r., natomiast uprzednio były dokonywane odbiory częściowe, w tym odbiór robót dodatkowych z 10 maja 2016 r. W protokole końcowego odbioru robót odnotowano, że powód wykonał roboty budowlane zgodnie z umową i przedstawionymi dokumentami. W protokole wskazano roboty wymagające poprawienia. Protokół podpisał powód i H. K. (za pozwaną (...) sp. z o.o.).

Dowody :

- protokół końcowego odbioru robót z 10 maja 2016 r. (k. 21);
- końcowy protokół odbioru robot budowlanych z 29 lipca 2016 r. (k. 142-143);
- zeznania świadka A. Ż. (1) (k. 188-189, 191).

Dnia 29 lipca 2016 r. pozwana (...) sp. z o.o. oświadczyła, że pozwana (...) sp. z o.o. wykonała wszystkie swoje zobowiązania, w szczególności pieniężne, wynikające z udzielonej przez pozwaną „umowy z dnia 15 lipca 2015 r., numer (...) na wykonanie kompletnych instalacji sanitarnych oraz wentylacji w budynkach: W. (...), S. S. 1, 2 i 3 w ramach projektu: P. III [...]”. Jednocześnie oświadczyła, że pozwana (...) sp. z o.o. dokonała zapłaty w ustalonych terminach na jego rzecz na podstawie faktur wystawionych „w związku z powyższym zleceniem” z wyjątkiem przewidzianych umową kaucji gwarancyjnych z tytułu usunięcia wad i usterek, a także, iż nie posiada wobec pozwanej (...) sp. z o.o. żadnych roszczeń, w szczególności pieniężnych, w ramach wskazanej inwestycji i nie będzie dochodzić przeciw niej ani przeciwko pozwanej (...) sp. z o.o. „żadnych roszczeń, w szczególności roszczeń pieniężnych w tym zakresie”, za wyjątkiem kaucji, o które będzie się ubiegała po upływie okresu gwarancji (k. 79).

Dowód :

- oświadczenie z 29 lipca 2016 r. (k. 79).

W związku z wykonaniem robót ujętych umową zawartą z pozwaną (...) sp. z o.o. powód wystawił pozwanej (...) sp. z o.o. następujące faktury VAT:

- dnia 10 lutego 2016 r. – fakturę VAT nr (...) na kwotę 80.352 zł brutto tytułem montażu instalacji wod.-kan., z terminem zapłaty do 15 marca 2016 r.,
- dnia 8 marca 2016 r. – fakturę VAT nr (...) na kwotę 491,40 zł brutto tytułem montażu instalacji c.o., z terminem zapłaty do 22 marca 2016 r.,
- dnia 21 marca 2016 r. – fakturę VAT nr (...) na kwotę 129,60 zł brutto tytułem przerobienia podejścia pod przybory, z terminem zapłaty do 4 kwietnia 2016 r.,
- dnia 29 lipca 2016 r. – fakturę VAT nr (...) na kwotę 78.300,79 zł brutto tytułem montażu instalacji wod.-kan. oraz instalacji c.o., z terminem zapłaty do 5 sierpnia 2016 r.

Wszystkie ww. faktury zostały odebrane przez pozwaną (...) sp. z o.o. i zostały opatrzone pieczęcią spółki oraz podpisem H. K..

Niesporne, a nadto:

- faktury VAT (k. 11-14).

Pozwana (...) sp. z o.o. dokonała na rzecz powoda następujących płatności:

- dnia 25 maja 2016 r. przelała kwotę 20.000 zł tytułem „najstarsze należności”, którą powód zaliczył w części 4.889,17 zł na poczet należności z faktury VAT nr (...) oraz w części 15.110,83 zł na poczet faktury VAT nr (...),
- dnia 1 czerwca 2016 r. przelała kwotę 20.000 zł tytułem „najstarsze zobowiązania”, którą powód zaliczył w całości na poczet należności z faktury VAT nr (...),
- dnia 7 czerwca 2016 r. przelała kwotę 10.000 zł tytułem „najstarsze zobowiązania”, którą powód zaliczył w całości na poczet należności z faktury VAT nr (...),
- dnia 10 czerwca 2016 r. przelała kwotę 5.000 zł tytułem „najstarsze zobowiązania”, którą powód zaliczył w całości na poczet należności z faktury VAT nr (...),
- dnia 28 czerwca 2016 r. przelała kwotę 5.000 zł tytułem „najstarsze zobowiązania”, którą powód zaliczył w całości na poczet należności z faktury VAT nr (...),

dowody :

- potwierdzenia transakcji (k. 15-18);
- historia rozliczenia (k. 19-20).

W ramach inwestycji (...) w obrębie budynków S. S. 1,2,3, oraz W. (...) przy ul. (...) w S. powód, oprócz prac instalacyjnych realizowanych na podstawie umowy z pozwaną (...) sp. z o.o., wykonywał również inne prace (prace podposadzkarские) na podstawie umowy z pozwaną (...) sp. z o.o. Za prace podposadzkarские powód obciążał należnym mu wynagrodzeniem (...) sp. z o.o., która dokonywała płatności na podstawie wystawionych przez powoda faktur VAT. W piśmie z 30 czerwca 2016 r. powód sporządził oświadczenie, że pozwana (...) sp. z o.o. wykonała wszystkie swoje zobowiązania, w szczególności pieniężne, wynikające z udzielonej przez pozwaną „umowy z dnia 30 października (...) r., numer (...) W./(...) na wykonanie instalacji podposadzkowych w budynkach: W. (...), S. S. 1, 2 i 3 w ramach projektu: P. III [...]”. Jednocześnie oświadczył, że pozwana dokonała zapłaty w ustalonych terminach na jego rzecz na podstawie faktur wystawionych „w związku z powyższym zleceniem”, a także, iż nie posiada wobec pozwanej (...) sp. z o.o. żadnych roszczeń, w szczególności pieniężnych, w ramach wskazanej inwestycji i nie będzie dochodzić przeciw niej ani pozwanej (...) sp. z o.o. „żadnych roszczeń, w szczególności roszczeń pieniężnych w tym zakresie” (k. 78).

Ponadto na przełomie (...) i 2015 r. powód prowadził korespondencję e-mail z występującym za pozwaną (...) sp. z o.o. A. M., który zlecił powodowi wykonanie przy ul. (...) w S. przyłącza wody na potrzeby placu budowy. Powód wykonał to zlecenie dla pozwanej.

Dowody:

- oświadczenie z 30 czerwca 2016 r. (k. 78).
- korespondencja e-mail wraz z załącznikiem (k. 210-221);
- faktury VAT wraz z protokołami przerobowymi i potwierdzeniami transakcji (k. 227-245);
- zeznania świadka P. Z. (k. 161-162; 165);
- zeznania świadka M. I. (k. 162163, 165);
- zeznania świadka A. Ż. (1) (k. 188-189, 191);
- zeznania powoda (k. 266-270).

W przeszłości powód wykonywał usługę prywatną dla prokurenta pozwanej (...) sp. z o.o. M. I. – dokonywał naprawy usterki w jego domu.

Dowody:

- zeznania świadka M. I. (k. 162163, 165);
- zeznania powoda (k. 266-270).

Pismami z 22 września 2016 r. powód wezwał pozwane do zapłaty kwoty 104.162,96 zł tytułem niezapłaconej części wynagrodzenia wynikającego z faktur VAT nr (...) w terminie do 30 września 2016 r. W pismach do pozwanych (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o. powód wskazał na ich odpowiedzialność na podstawie art. 647¹ k.c.

Niesporne, a nadto:

- wezwania do zapłaty z 22 września 2016 r. z potwierdzeniami nadania (k. 26-32).

Powód w przeszłości współpracował z pozwaną (...) sp. z o.o. przy wykonywaniu innych inwestycji. Z uwagi na dotychczasową współpracę zaangażował się również w przedmiotową inwestycję. Jedną ze wspólnie realizowanych inwestycji była inwestycja (...) przy ul. (...) w S.; w ramach tej inwestycji powód był podwykonawcą (...) sp. z o.o., a w jej realizacji brała udział także pozwana (...) sp. z o.o.

W inwestycji (...) doszło do zalania obiektu. W piśmie z 2 lipca 2015 r. powód oświadczył pozwanej (...) sp. z o.o., że uznaje swoją odpowiedzialność za usunięcie skutków zalania. Dnia 9 września 2016 r. pozwana (...) sp. z o.o. sporządziła dokument kompensaty rozrachunków nr (...), w którym poinformowała, że dokonuje kompensaty kwoty 104.162,96 zł z tytułu przysługującej jej wierzytelności w kwocie 294.860,83 zł wynikającej z dokumentu (...)” z 22 sierpnia 2016 r. z przysługującymi powodowi wierzytelnościami w łącznej kwocie 104.162,96 zł wynikającymi z faktury VAT nr (...) (w części, tj. co do kwoty 25.241,17 zł), a także w całości z faktur o numerach (...). Pismem z 3 października 2016 r. pozwana (...) sp. z o.o. poinformowała powoda, że jeżeli nie uznaje ww. kompensaty, to wzywa go do zapłaty kwoty 294.860,83 zł tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną na inwestycji (...), która wynika z kosztów usunięcia szkód wyrządzonych pozwanej (...) sp. z o.o. oraz A. P..

Dowody:

- kompensata z 9 września 2016 r. (k. 141);
- pismo z 3 października 2016 r z potwierdzeniem odbioru (k. 144-145);
- oświadczenie z 2 lipca 2015 r. (k. 146);
- zeznania świadka H. K. (k. 187-188, 191);
- zeznania świadka A. Ż. (1) (k. 188-189, 191);
- zeznania powoda (k. 266-270).

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda oparte jest na przepisie art. 647¹ § 5 k.c., w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy, tj. sprzed 1 czerwca 2017 r., gdy weszła w życie ustawa z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności (Dz.U. poz. 933).

Zgodnie z art. 647 k.c. przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Przepis ten reguluje podstawowy stosunek prawny występujący w obrocie gospodarczym w zakresie procesów inwestycyjno-budowlanych. Niemniej, w procesach tych niejednokrotnie nie występuje jedynie inwestor i wykonawca, ale także inne podmioty, faktycznie wykonujące określone roboty budowlane – podwykonawcy. Status prawny podwykonawców reguluje właśnie wspomniany art. 647¹ k.c.

Zgodnie z art. 647¹ § 1 - § 6 k.c. w umowie o roboty budowlane, o której mowa w art. 647 k.c., zawartej między inwestorem a wykonawcą (generalnym wykonawcą), strony ustalają zakres robót, które wykonawca będzie wykonywał osobiście lub za pomocą podwykonawców (§ 1). Do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora. Jeżeli inwestor, w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy (§ 2). Do zawarcia przez podwykonawcę umowy z dalszym podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora i wykonawcy. Przepis § 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio (§ 3). Umowy, o których mowa w § 2 i 3,

powinny być dokonane w formie pisemnej pod rygorem nieważności (§ 4). Zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę (§ 5). Odmienne postanowienia umów, o których mowa w niniejszym artykule, są nieważne (§ 6).

Regulacja art. 647¹ k.c. kreuje szczególnego rodzaju solidarną odpowiedzialność inwestora, generalnego wykonawcy i podwykonawcy za zobowiązania wynikające ze stosunku obligacyjnego między podwykonawcą a dalszym podwykonawcą, którego stroną inwestor ani generalny wykonawca nie jest. Oznacza to, że w przypadku aktualizacji przesłanek określonych w tym przepisie inwestor czy generalny wykonawca staje się odpowiedzialny za dług podwykonawcy wynikający z dalszej umowy podwykonawczej. Należy także mieć na względzie, że art. 647¹ k.c. ma charakter wyjątkowy, w związku z czym jego wykładnia musi być ścisła i nie może prowadzić do rozszerzenia stosowania wyjątkowej w swej istocie normy, nawet wówczas, gdy wykładnia funkcjonalna przemawia za przełamaniem wyniku wykładni językowej (por. M. Zieliński, Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki, Warszawa 2010, s. 242-243).

Aby odpowiedzialność inwestora oraz generalnego wykonawcy się zaktualizowała, niezbędna jest ich zgoda wyrażona odpowiednio zgodnie z art. 647¹ § 2 i § 3 k.c. Zgoda w rozumieniu art. 647¹ k.c. powinna odnosić się do zindywidualizowanego podwykonawcy (element podmiotowy) i do treści określonej umowy o roboty budowlane (element przedmiotowy). Obojętny pozostaje natomiast czas wyrażenia zgody (przed zawarciem umowy, w momencie jej zawierania lub po zawarciu), ponieważ w art. 647¹ § 2 oraz § 3 k.c. nie sformułowano żadnych ograniczeń, przy czym przewidziany fakt przedstawienia inwestorowi lub generalnemu wykonawcy także projektu umowy wyraźnie świadczy o istnieniu choćby możliwości wyrażenia przez inwestora lub generalnego wykonawcę zgody przed zawarciem umowy z dalszym podwykonawcą (por. np. wyrok SN z 19 czerwca 2015 r., sygn. akt IV CSK 580/14, L., wyrok SN z 20 czerwca 2007, sygn. akt II CSK 108/07, L.).

Zgoda inwestora lub generalnego wykonawcy może wynikać zarówno z ich czynnego zachowania, jak i bierności. Bierne wyrażenie zgody reguluje art. 647¹ § 2 zd. drugie k.c., określając, że zgoda na zaangażowanie podwykonawcy (czy dalszego podwykonawcy) wyrażona jest poprzez brak sprzeciwu lub zastrzeżeń w terminie 14 dni od przedstawienia umowy podwykonawczej lub jej projektu wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót.

Bardziej rozbudowana problematyka dotyczy czynnej zgody na podwykonawstwo (dalsze podwykonawstwo). Zgoda czynna może być wyrażona wyraźnie (przez wyraźne oświadczenie woli akceptujące umowę podwykonawczą skierowane wobec jednej ze stron tej umowy). Może być ona wyrażona (stosownie do treści art. 60 k.c.) przez każde zachowanie, które wobec stron umowy podwykonawczej w sposób dostateczny wyrazi wolę inwestora lub generalnego wykonawcy. W świetle normy art. 60 k.c. w zw. z art. 647¹ § 2 i § 3 k.c. nie budzi więc wątpliwości, że oświadczenie woli inwestora lub generalnego wykonawcy może być wyrażone przez zachowanie się (czynności) dorozumiane (per facta concludentia). Dla przypisania określonemu zachowaniu (zaniechaniu) podmiotu obrotu cywilnoprawnego znaczenia (skutków) dorozumianego oświadczenia woli, konieczne jest jednak, by w danych okolicznościach nie było wątpliwości co do treści tego oświadczenia. Zachowanie mające stanowić podstawę przyjęcia dorozumianej zgody musi wskazywać jednoznacznie na wyrażenie oświadczenia woli i nie może być uzasadnione innymi motywami niż dążenie do wywołania określonych skutków prawnych.

Dorozumiany charakter oświadczenia woli odnosi się jedynie do sposobu jego wyrażenia. Zachowanie uzasadniające przypisanie oświadczenia woli w sposób konkludentny musi dotyczyć osób uprawnionych do złożenia takiego oświadczenia (zob. M. Gutowski [red.], Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1-449¹¹, Warszawa 2016, komentarz do art. 60 k.c. i przywołane tam orzecznictwo). Kwestia ta musi być uwzględniana zwłaszcza w przypadku przypisywania oświadczeń woli osobom prawnym (innym jednostkom organizacyjnym mającym zdolność prawną). Osoba prawna złoży więc oświadczenie woli konkludentnie w zasadzie jedynie wówczas, gdy wniosek taki można wyprowadzić na podstawie zachowania się organu uprawnionego do jej reprezentacji, czy podmiotu upoważnionego (np. pełnomocnika).

Nieistotne jest w przypadku zgody czynnej źródło wiedzy o umowie z podwykonawcą - inwestor lub generalny wykonawca może powziąć informację o fakcie zawarcia (lub projekcie) odpowiednio od generalnego wykonawcy, podwykonawcy czy wreszcie dalszego podwykonawcy, a nawet od innych uczestników procesu budowlanego. Zasadnicze znaczenie jednak należy przypisać faktowi wiedzy o treści umowy podwykonawczej (a przynajmniej jej postanowień istotnych dla zakresu odpowiedzialności inwestora lub generalnego wykonawcy, czyli przede wszystkim ustalonego w tej umowie przedmiotu świadczenia dalszego podwykonawcy i wysokości jego wynagrodzenia).

W judykaturze podkreśla się, że jedynie w przypadku wyraźnego złożenia oświadczenia o zgodzie na umowę podwykonawczą nie jest prawnie istotne to, czy inwestor znał treść umowy podwykonawczej (jej zasadnicze elementy). W takiej sytuacji przyjmuje się, że inwestor mimo zaniechania zapoznania się z treścią umowy podwykonawczej wyraża w sposób wiążący wolę przyjęcia odpowiedzialności za zobowiązania wykonawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2015 roku, III CSK 370/14, L.); odpowiednie rozważania należy odnieść do sytuacji zawarcia umowy przez podwykonawcę z dalszym podwykonawcą. Odmienne należy oceniać sytuację, w której do wyrażenia zgody ma dojść w sposób konkludentny. Przypisanie zachowaniu się uczestnika obrotu gospodarczego charakteru dorozumianego oświadczenia woli wymaga oceny tego zachowania w kontekście tworzonym przez okoliczności sprawy (w tym też przez treść stosunku prawnego i regulację prawną). Oświadczenie inwestora lub głównego wykonawcy musi dotyczyć umowy skonkretyzowanej zarówno podmiotowo, jak i przedmiotowo. Zatem wiedza o (co najmniej) elementach istotnych umowy będzie (obok wiedzy pozwalającej na identyfikację podwykonawcy), jest podstawowym kryterium oceny, czy zachowanie inwestora lub głównego wykonawcy w toku wykonywania (rozliczania) umowy o roboty budowlane może być kwalifikowane jako konkludentne wyrażenie zgody na zawarcie przez podwykonawcę dalszej umowy podwykonawczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2015 roku, IV CSK 580/14, L.).

W niniejszej sprawie część okoliczności faktycznych była między stronami bezsporna. Poza sporem pozostawało w szczególności, że powód 29 lipca 2015 r. podpisał z pozwaną (...) sp. z o.o. umowę na wykonanie robót budowlanych (instalacje wewnętrzne sanitarne, wodociągowe, kanalizacyjne oraz centralnego ogrzewania) w obrębie inwestycji (...) w obrębie budynków S. S. 1,2,3, oraz W. (...) przy ul. (...) w S.. Niesporne pozostawało, że inwestorem była pozwana (...) sp. z o.o., generalnym wykonawcą (...) sp. z o.o., a podwykonawcą (...) sp. z o.o. Za bezsporne uznać należało również okoliczności związane z zakresem prac wykonanych na podstawie ww. umowy przez powoda, a także obciążenie przez powoda pozwanej (...) sp. z o.o. wynagrodzeniem z tego tytułu i częściową zapłatą tego wynagrodzenia. Okoliczności powyższe znajdowały nadto potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym.

Sporne okoliczności faktyczne sprowadzały się w istocie do tego, że zdaniem pozwanych (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o. wobec powoda nie została wyrażona zgoda na podwykonawstwo; pozwana (...) sp. z o.o. wskazywała, że w ogóle nie wiedziała, że powód uczestniczył w procesie inwestycyjno-budowlanym jako podwykonawca (...) sp. z o.o. Z kolei pozwana (...) sp. z o.o. enigmatycznie powoływała się na brak roszczenia powoda, co wiązała z dokonaniem przez nią potrąceniem wzajemnych wierzytelności. Powód negował zarzuty pozwanych.

W odniesieniu do okoliczności spornych postępowanie dowodowe przeprowadzono w oparciu o dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, zeznania świadków A. W., K. Z., P. Z., M. I., M. Ś., H. K. i A. Ż. (1), a także zeznania powoda. Strony nie kwestionowały autentyczności poszczególnych dokumentów, lecz wywodziły z nich odmienne skutki prawne lub wskazywały na inne okoliczności sporządzenia tych dokumentów. Zeznania świadków oraz powoda także były w zasadzie wiarygodne, niemniej szczegółowa ocena zeznań poszczególnych świadków zostanie zaprezentowana w dalszej części uzasadnienia, przy ocenie poszczególnych przesłanek powództwa.

Dokonując oceny zgłoszonego przez powoda roszczenia należało w pierwszej kolejności stwierdzić, że powód zdołał wykazać roszczenie o zapłatę wynagrodzenia wobec pozwanej (...) sp. z o.o. Powód przedłożył protokół odbioru robót oraz faktury VAT, obrazujące wysokość należnego mu wynagrodzenia. Faktury VAT wystawione przez powoda zostały podpisane i opieczetowane przez świadka H. K., który był – stosownie do umowy między powodem a pozwaną (...) sp. z o.o. – umocowany do dokonywania w imieniu pozwanej czynności związanych z zawartą umową. Ponadto pozwana częściowo zapłaciła należne powodowi wynagrodzenie. Nie bez znaczenia pozostawało w tym kontekście oświadczenie

pozwanej (...) sp. z o.o. o kompensacie (dokument z 9 września 2016 r. – (...)), w którym pozwana oświadczyła powodowi o potrąceniu kwoty 104.162,96 zł tytułem pozostałego do zapłaty wynagrodzenia z faktur VAT nr (...). Skoro pozwana oświadczyła powodowi, że dokonuje potrącenia tych wierzytelności, to tym samym uznała roszczenie powoda o zapłatę kwoty 104.162,96 zł (tzw. niewłaściwe uznanie długu).

Jednocześnie trzeba wyjaśnić, że pozwana (...) sp. z o.o. przedstawiła dokument z 9 września 2016 r. – (...) w celu zniweczenia powództwa poprzez wykazanie umorzenia wierzytelności powoda z tytułu wynagrodzenia na skutek potrącenia. Zgodnie z art. 498 § 1 i § 2 k.c., gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Należy podkreślić, że udowodnienie zarówno faktu złożenia oświadczenia o potrąceniu, jak i skuteczności potrącenia (wykazania przedstawianej do potrącenia własnej wierzytelności) obciążało pozwaną (...) sp. z o.o. Podkreślenia wymaga, że sama pozwana nie przedstawiła twierdzeń mających uzasadnić powstanie wzajemnej wierzytelności. Dostarczony przez nią materiał dowodowy nie pozwalał zaś na uwzględnienie zarzutu potrącenia. Pozwana na rozprawie 24 stycznia 2018 r. w sposób bardzo enigmatyczny wskazywała, że dochodzone roszczenie nie zasługuje na uwzględnienie najprawdopodobniej z uwagi na kompensatę. Na poparcie tego twierdzenia przedłożyła ww. dokument kompensaty, wezwanie do zapłaty z 3 października 2016 r. oraz pismo powoda z 2 lipca 2016 r. Dowody te nie były wystarczające dla uznania, że pozwanej przysługuje względem powoda wierzytelność w wysokości 294.860,83 zł, którą pozwana przedstawiała do potrącenia.

Wprawdzie w piśmie z 2 lipca 2015 r. powód uznał swoją odpowiedzialność za skutki zalania obiektu realizowanego przy inwestycji (...) w S., jednak nie uznał żadnego skonkretyzowanego roszczenia pozwanej ani żadnego innego podmiotu. W zeznaniach powód wyjaśniał, że doszło do takiego zdarzenia (zalania), niemniej okazało się, że usunięcie szkody ograniczało się jedynie do przemalowania ścian obiektu. Wyjaśniał również, że pozwana (...) sp. z o.o. miała dochodzić odszkodowania od ubezpieczyciela powoda, który szkodę wycenił na najprawdopodobniej 1.100 zł, jednak nie ma wiedzy co do zakończenia sprawy. Powód wskazywał również, że pozwana w żaden sposób nie udokumentowała szkody w takiej wysokości, ani nie przedstawiła dokumentu, który potwierdzałby obciążenie jej taką kwotą ani dokonanie przez pozwaną zapłaty takiej kwoty. W świetle całokształtu ww. materiału dowodowego należało uznać, że pozwana nie sprostowała ciężarowi udowodnienia istnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia. Brak jest dowodu, że pozwana poniosła jakąkolwiek szkodę w związku z zalaniem na terenie poprzedniej inwestycji, ani tym bardziej, że wysokość tej szkody odpowiada kwocie wskazywanej przez pozwaną w dokumencie kompensaty. Z uwagi na brak wykazania skuteczności potrącenia zarzut pozwanej nie mógł odnieść w konsekwencji zamierzonego przez nią skutku.

Roszczenie powoda dochodzone w niniejszej sprawie obejmowało także odsetki od należności głównej wynikającej z faktur, które opierało się na przepisach art. 481 § 1 i § 2 k.c., zgodnie z którymi jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi, a w braku ustalenia wysokości tych odsetek należne są odsetki obliczone zgodnie z § 2. Roszczenie o odsetki należało oddalić w części, co wynikało z niewłaściwego ustalenia okresu opóźnienia w kontekście dokonywanych przez pozwaną (...) sp. z o.o. wpłat na rachunek bankowy powoda, które powód zaliczał na poczet wynagrodzenia wynikającego z faktury VAT nr (...). Mianowicie powodowi należały się odsetki od kwoty 80.352 zł od 16 marca do 25 maja 2016 r. (dzień dokonania wpłaty), od kwoty 65.241,17 zł od 26 maja do 1 czerwca 2016 r. (dzień dokonania wpłaty), od kwoty 45.241,17 zł od 2 czerwca do 7 czerwca 2016 r. (dzień dokonania wpłaty), od kwoty 35.241,17 zł od 8 czerwca do 10 czerwca 2016 r. (dzień dokonania wpłaty), od kwoty 30.241,17 zł od 11 czerwca do 28 czerwca 2016 r. (dzień dokonania wpłaty) oraz od kwoty 25.241,17 zł od 29 czerwca 2016 r. Powód formułując żądanie pozwu o odsetki opierał się na sporządzonych przez siebie dokumentach zatytułowanych „historia rozliczenia” (k. 19-20), ustalając poszczególne okresy odsetek w oparciu o uznane przez siebie daty rozliczenia. Niemniej pozwana (...) sp. z o.o. dokonywała zapłaty w dniach wynikających z potwierdzeń wystawionych przez bank (k. 15-18), które były datami wcześniejszymi niż przyjęte przez powoda daty

rozliczeń. Powód nie wykazał zaś, że faktycznie kwoty wpływały na jego rachunek w datach późniejszych. Stąd odsetki od należności wynikającej z faktury VAT nr (...) podlegały częściowemu oddaleniu.

Ustalenie zasadności roszczenia wobec pozwanej (...) sp. z o.o. skutkowało koniecznością rozważenia, czy solidarną odpowiedzialność wobec powoda ponoszą pozostałe pozwane – (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o. – odpowiednio jako generalny wykonawca oraz inwestor.

Wprawdzie brak jest jednoznacznego dowodu w formie dokumentu, który potwierdzałby zgłoszenie zawartej przez pozwaną (...) sp. z o.o. z powodem umowy, niemniej całokształt okoliczności faktycznych świadczy o tym, że pozwana (...) sp. z o.o. miała wiedzę o tym, że powód wykonuje w ramach inwestycji określone roboty budowlane, występując przy tym jako podwykonawca pozwanej (...) sp. z o.o., a także taki stan rzeczy akceptowała. Podstawowe znaczenie dla takiej oceny miała wiadomość e-mail z 22 lipca 2015 r. (k. 39) wysłana przez powoda do A. Ż. (1) (na oficjalny adres e-mail pozwanej (...) sp. z o.o.) oraz na inny adres również należący do pozwanej. W treści tej wiadomości powód wskazywał na wykonywanie robót montażowych w zakresie instalacji sanitarnych i braku podpisania umowy, jak również brak zgłoszenia tych robót inwestorowi. Mając na uwadze wskazany w wiadomości zakres robót oraz datę wiadomości należało stwierdzić, że w ten sposób powód zamierzał sformalizować swoją współpracę z pozwaną (...) sp. z o.o., o czym świadczy fakt, że umowa powoda z pozwaną (...) sp. z o.o. została podpisana kilka dni po tej wiadomości e-mail, a mianowicie 29 lipca 2015 r. Na takie okoliczności sporządzenia przedmiotowej wiadomości powód wskazywał w swoich zeznaniach, które były w tym zakresie w pełni wiarygodne. Logicznym wytłumaczeniem takiego stanu rzeczy jest, co wynika z treści wiadomości powoda, że bez podpisania umowy powód nie byłby w stanie kontynuować robót (uzyskać kredytu obrotowego), więc pozwana (...) sp. z o.o. podpisała z powodem umowę, by realizacja inwestycji nie uległa perturbacjom. Fakt, że powód wysłał ww. wiadomość do pozwanej (...) sp. z o.o. świadczy zaś, że pozwana niewątpliwie miała już wówczas świadomość roli, w jakiej powód występuje w inwestycji.

O tym, że pozwana (...) sp. z o.o. wiedziała o umowie łączącej powoda z pozwaną (...) sp. z o.o. oraz wyrażała na nią zgodę świadczyły także zeznania świadków i powoda. Istotne znaczenie miały zeznania świadka A. Ż. (1) (kierownika budowy), który potwierdził, że powód był zaangażowany przez pozwaną (...) sp. z o.o. do realizacji inwestycji bezpośrednio (w zakresie robót podposadzgarskich) oraz pośrednio – jako podwykonawca pozwanej (...) sp. z o.o. Znamienne było stwierdzenie świadka, że oczywistym było, iż powód jest podwykonawcą (...) sp. z o.o. Wyjaśniał on, że już z wcześniejszych inwestycji, w których występował powód, pozwana (...) sp. z o.o. oraz pozwana (...) sp. z o.o. (inwestycja (...) w S.), wiadomym było, iż powód jest stałym podwykonawcą pozwanej (...) sp. z o.o. Podobnie zeznał świadek M. Ś., zaangażowany w realizację inwestycji z ramienia pozwanej (...) sp. z o.o. – jako inżynier budowy, stwierdzając, że wiedział o roli powoda jako podwykonawcy pozwanej (...) sp. z o.o. i jego zdaniem była to wiedza powszechna na placu budowy. Świadek H. K. – występujący w realizacji inwestycji z ramienia pozwanej (...) sp. z o.o. – potwierdził, że powód był stałym podwykonawcą pozwanej i było to wiadome; wskazał nadto, że osobiście uzyskał ustną zgodę ze strony (...) sp. z o.o. na zaangażowanie powoda do inwestycji w charakterze podwykonawcy pozwanej (...) sp. z o.o., a miało to miejsce na etapie składania ofert na realizację tej inwestycji.

Sam powód zeznał, że prezes pozwanej (...) sp. z o.o. R. D. bywał często na budowie, rozmawiał z nim na temat przyspieszenia robót i ewentualnych zatorów w płatnościach, co w sposób jednoznaczny potwierdza akceptację powoda jako podwykonawcy K. plus spółki z o.o. przez reprezentanta pozwanej (...) sp. z o.o. Zeznania powoda korespondują z zeznaniami świadków, nie ma zatem podstaw by odmówić im wiarygodności. Prezes pozwanej (...) sp. z o.o. R. D., podobnie jak prezes pozwanej (...) spółki z o.o. M. Ż., nie stawiał się w celu przesłuchania wobec czego dowód ten pominięto.

Biorąc pod uwagę rolę, jaką spełniali na budowie świadkowie oraz wcześniejszą współpracę stron na innej budowie, jak również zaangażowanie prezesa pozwanej w proces inwestycyjny i jego bezpośredni kontakt z powodem zasadny jest wniosek o świadomości pozwanej co do zakresu robót wykonywanych przez powoda, a tym samym istotnych postanowień umowy zawartej przez powoda z (...). Zeznania świadka H. K. oraz samego powoda nakazują uznać, że zgoda ta była udziałem osoby uprawnionej do reprezentacji pozwanej (...) sp. z o.o.

W konsekwencji należało uznać, że pozwana (...) sp. z o.o. w sposób co najmniej konkludentny wyraziła zgodę na to, by powód uczestniczył w inwestycji (...) w charakterze podwykonawcy pozwanej (...) sp. z o.o., a tym samym – stosownie do art. 647¹ § 5 k.c. – jest solidarnie odpowiedzialna za zobowiązanie pozwanej (...) sp. z o.o. względem powoda w zakresie ustalonym we wcześniejszej części uzasadnienia.

Jednocześnie nie zasługiwał na uwzględnienie formułowany przez pozwane (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o. zarzut co do nieistnienia zobowiązania powoda, oparty na oświadczeniu powoda z 30 czerwca 2016 r., w którym powód oświadczał o braku roszczeń wobec pozwanej (...) sp. z o.o. (k. 78). Należy zauważyć, że powyższe oświadczenie – co wynika jednoznacznie z jego treści – odnosiło się do roszczenia o zapłatę wynagrodzenia z tytułu umowy zawartej przez powoda z pozwaną (...) sp. z o.o. 30 października (...) r. o numerze (...) W./(...), zgodnie z którą powód w ramach tej samej inwestycji wykonywał – jako bezpośredni podwykonawca pozwanej – roboty podposadzkowe. Fakt, że takie umowy powód wykonywał na podstawie umowy z pozwaną (...) sp. z o.o. był bezsporny. Sama pozwana (...) sp. z o.o. w odpowiedzi na pozew przyznała, że miała wiedzę o umowie pomiędzy powodem a pozwaną (...) sp. z o.o. (k. 70). W tych okolicznościach należało uznać za w pełni wiarygodne zeznania powoda, że oświadczenie z 30 czerwca 2016 r. odnosiło się wyłącznie do umowy podwykonawczej o wykonanie robót podposadzkowych zawartej z pozwaną (...) sp. z o.o. Skoro pozwana (...) sp. z o.o. o tej właśnie umowie wiedziała, to nie budzi wątpliwości, że wymagała, aby zostało jej dostarczone oświadczenie powoda o braku roszczeń wobec generalnego wykonawcy; gdyby takie roszczenia istniały, to musiałyby się liczyć z odpowiedzialnością względem powoda.

O nieistnieniu roszczeń powoda względem pozwanych (...) sp. z o.o. nie mogło świadczyć oświadczenie pozwanej (...) sp. z o.o. z 29 lipca 2016 r. (k. 79), w którym pozwana informowała o braku roszczeń wobec pozwanej (...) sp. z o.o. z tytułu umowy podwykonawczej. Pozwana (...) sp. z o.o. oświadczyła jedynie, że sama nie posiada wobec pozwanej (...) sp. z o.o. roszczeń, jednak nie oświadczyła (i nie mogła oświadczyć ze skutkiem prawnym) o braku roszczeń powoda wobec siebie czy pozostałych pozwanych. Takie oświadczenie mógłby złożyć jedynie powód lub osoba przez niego umocowana. Należy zarazem stwierdzić, że gdyby powód rzeczywiście otrzymał należne mu wynagrodzenie i nie miał żadnych roszczeń z tytułu umowy z 29 lipca 2015 r., to również sporządziłby oświadczenie – analogiczne do oświadczenia z 30 czerwca 2016 r. – o braku roszczeń wobec (...) sp. z o.o., przedstawiając je pozwanym.

Odnośnie odpowiedzialności pozwanej (...) sp. z o.o. stwierdzić zaś trzeba, że materiał dowodowy nie pozwala na wysnucie wniosku, że pozwana wiedziała, że powód jest podwykonawcą pozwanej (...) sp. z o.o., ani by w sposób choćby konkludentny wyraziła zgodę na jego udział w realizacji inwestycji w tym charakterze.

Przede wszystkim brak jest jakiegokolwiek dowodu, aby podwykonawstwo powoda zostało niewątpliwie zgłoszone tej pozwanej, np. poprzez przedłożenie projektu umowy albo już podpisanej umowy. Z wiadomości e-mail z 22 lipca 2015 r. (k. 39) wynika jedynie, że powód oczekiwał od pozwanej (...) sp. z o.o., że zostanie zgłoszony inwestorowi jako podwykonawca (...) sp. z o.o. (w zakresie robót montażowych na instalacjach sanitarnych). Niemniej, brak jest dowodu, że tak się stało. Świadek K. Z. zeznała, że nie wie, czy umowa zawarta przez powoda z pozwaną (...) sp. z o.o. została zgłoszona inwestorowi. Świadek P. Z. zeznała, że nie przypomina sobie, by umowa powoda z pozwaną (...) sp. z o.o. została dostarczona pozwanej (...) sp. z o.o., a sama nie wiedziała, że taka umowa łączy powoda z pozwaną (...) sp. z o.o. O umowie tej nie miał wiedzy również M. I. – prokurent pozwanej (...) sp. z o.o., co wynika ze złożonych przez niego zeznań. Świadek H. K. zeznał, że nie przypomina sobie, czy informował pozwaną (...) sp. z o.o. lub pozwaną (...) sp. z o.o. o tym, że powód jest podwykonawcą. Sam powód w złożonych zeznaniach wskazywał, że nie ma wiedzy, czy informacja o tym, że została z nim zawarta umowa przez pozwaną (...) sp. z o.o. została przekazana inwestorowi. Istotnym jest również, na co zwracali uwagę w zeznaniach świadkowie oraz powód, że biuro inwestycji znajdowało się tuż przy placu budowy. Nie było przeszkód, aby powód, przybywając na teren inwestycji, z własnej inicjatywy wykonał kopię umowy zawartej z (...) sp. z o.o. i dostarczył ją do biura inwestycji w celu zgłoszenia umowy pozwanej (...) sp. z o.o. Z materiału dowodowego, w tym zeznań samego powoda oraz wiadomości e-mail z 22 lipca 2015 r., wynika, że powód odnośnie tej kwestii przyjął niejako bierną postawę, oczekując zgłoszenia go jako podwykonawcy przez pozostałych uczestników inwestycji. Nie dochował na tyle daleko posuniętej staranności, by mieć pewność, że takie zgłoszenie nastąpiło – brak jest dowodu, że w tej sprawie prowadził korespondencję z pozwaną (...) sp. z o.o.

Materiał dowodowy nie pozwalał także na ocenę, że pozwana (...) sp. z o.o. w inny sposób dowiedziała się o podwykonawstwie powoda oraz na ten stan się godziła. W konsekwencji nie można było ustalić konkludentnej zgody pozwanej. Jak wynikało z zeznań świadka M. I. (prokurenta spółki), zeznań pozostałych świadków oraz zeznań powoda, M. I. rzadko pojawiał się na terenie budowy podczas przedmiotowej inwestycji, w naradach nie uczestniczył, a także nie zajmował się kwestią angażowania podwykonawców, pozostawiając to P. S. umocowanemu do reprezentacji pozwanej w związku z inwestycją (takie umocowanie wynikało wprost z § 14 ust. 2 umowy między pozwaną (...) sp. z o.o. a pozwaną (...) sp. z o.o.). Zeznania świadka M. I. są przy tym w pełni wiarygodne, ponieważ znajdujące się w materiale dowodowym oświadczenia o zatrudnieniu podwykonawców za pozwaną (...) sp. z o.o. każdorazowo podpisywał i opatrywał pieczęcią pozwaną właśnie P. S. (k. 88-94). Co istotne, wśród tych oświadczeń nie znajduje się oświadczenie dotyczące powoda, a jedynie dotyczące pozwanej (...) sp. z o.o. (k. 94). Trzeba przy tym podkreślić, że według zeznań świadka H. K. ani świadek M. I. ani P. S. nie brali udziału w naradach podczas inwestycji, lecz kontaktowali się z kierownikiem budowy. Powód potwierdzał w swoich zeznaniach te okoliczności. Nie sposób również upatrywać wiedzy pozwanej (...) sp. z o.o. o podwykonawstwie powoda w tym, że w przeszłości powód wykonywał dla M. I. prywatnie usługę naprawy – w jego domu. Świadek M. I. mógł wówczas zapamiętać powoda i wiedzieć, że prowadzi działalność gospodarczą, ale nie ma podstaw, by taką wiedzę odnosić do późniejszego przedsięwzięcia na większą skalę niż naprawa pojedynczej usterki.

Poza sporem pozostaje, że powód uczestniczył w naradach odbywających się regularnie w toku inwestycji. Niemniej brak jest przekonującego dowodu, by podczas tych spotkań był określany jako podwykonawca, a konkretnie – jako uczestnik inwestycji odrębny od pozwanej (...) sp. z o.o. Takiej okoliczności nie potwierdzają w szczególności przedłożone notatki z narad (k. 34-35 oraz k. 50-51), w treści których wskazana jest jedynie pozwana (...) sp. z o.o. Wprawdzie świadek K. Z. zeznała, że na jednej z narad przedstawiła się, informując, że reprezentuje firmę (...), to jednak pozostały materiał dowodowy wskazuje, że powód nie był wdrażany ani przedstawiany komukolwiek, zgodnie z przekonaniem, że wszyscy znają go z inwestycji (...) w S., o czym była mowa wcześniej. Nadto świadek K. Z. zeznała następnie, że nie było wątpliwości, że powód i ona uczestniczą w realizacji inwestycji, nie było zdziwienia ich obecnością na naradach. Z zeznań świadków i powoda wynikało, że podczas narad z ramienia pozwanej (...) sp. z o.o. uczestniczył A. M. lub świadek A. W. i stąd pozwana miała mieć wiedzę o tym, że powód jest podwykonawcą. Materiał dowodowy nie wskazuje jednak, aby w istocie A. M. taką wiedzę posiadał. Trzeba zwrócić uwagę, że z zeznań świadków H. K. oraz A. Ż. (1) wynika, że A. M. nie uczestniczył w inwestycji (...) w S., więc mógł nie znać powoda, w przeciwieństwie do pozostałych osób. Logiczną konsekwencją jest, że A. M. nie musiał wiedzieć, że powód współpracuje z pozwaną (...) sp. z o.o. w ramach podwykonawstwa. Ponadto materiał dowodowy w sprawie nie pozwala na ustalenie, aby ewentualną wiedzę A. M., że powód jest podwykonawcą pozwanej (...) sp. z o.o., utożsamiać z wiedzą pozwanej (...) sp. z o.o., a jego zgodę – ze zgodą pozwanej. Materiał dowodowy nie wskazuje, by A. M. miał umocowanie do podejmowania jakichkolwiek czynności prawnych w imieniu pozwanej – z zeznań samego powoda i świadka K. Z. wynika, że jego udział ograniczał się do kwestii technicznych; potwierdzają to zeznania świadka A. Ż. (2), który wyjaśnił, że A. M. był inżynierem z ramienia pozwanej (...) sp. z o.o. Precyzyjne ustalenie, czy A. M. miał wiedzę o podwykonawstwie powoda oraz jaki był jego udział w ramach inwestycji nie był możliwy, w szczególności z uwagi na cofnięcie przez powoda wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań A. M. w charakterze świadka.

Należy zarazem wskazać, że z przedłożonej przez powoda korespondencji e-mail (k. 210-221) również nie można wyciągnąć wniosku, aby A. M. wiedział i wyrażał zgodę na podwykonawstwo powoda wobec pozwanej (...) sp. z o.o. Korespondencja ta dotyczy szczegółowo określonych w niej robót – wykonania przyłącza wody na potrzeby terenu inwestycji, a pochodzi z przełomu lat (...) i 2015. W żaden sposób nie odnosi się do późniejszej roli powoda w realizacji inwestycji. Z korespondencji tej można wysnuć jedynie wniosek, że A. M. wiedział, że powód prowadzi działalność gospodarczą. Niemniej taka wiedza pozostaje bez wpływu na ewentualną późniejszą wiedzę na temat podwykonawstwa oraz ewentualną zgodę (jeżeli A. M. byłby umocowany do jej wyrażenia). Na marginesie należy nadmienić, że sama wiedza o prowadzeniu przez powoda działalności gospodarczej nie przeciwstawia się przyjęciu, że na późniejszym etapie inwestycji A. M. mógłby pozostawać w przekonaniu, że powód jest pracownikiem pozwanej (...) sp. z o.o. Podkreślić należy, że co do zasady prowadzenie działalności gospodarczej nie wyklucza

pozostawania w stosunku pracy – stąd wobec braku zgłoszenia powoda jako podwykonawcy taki wniosek mógłby być usprawiedliwiony.

O wiedzy pozwanej (...) sp. z o.o. o umowie między powodem a pozwaną (...) sp. z o.o. nie świadczy fakt, że w naradach w trakcie inwestycji z ramienia pozwanej (...) 1 sp. z o.o. uczestniczyła świadek A. W., ani że prowadziła z powodem korespondencję e-mail. Jak wynika z jej zeznań, nie była pracownikiem pozwanej, lecz pracownikiem spółki (...) (świadek P. Z. również zeznała, że była pracownikiem tej spółki, co potwierdza, że taki podmiot był zaangażowany w realizację inwestycji). Wskazywała, że jej pracodawca świadczył na rzecz pozwanej (...) sp. z o.o. usługi m.in. architektoniczne i wyposażenia mieszkań, zgodnie z życzeniami klientów. Zadaniem świadka A. W. było zatem przekazywanie oczekiwań klientów wykonawcom robót, w tym powodowi. Stwierdzić należało, że nie była ona zainteresowana, w jakim charakterze uczestniczą w inwestycji poszczególne osoby. Jak wynika z jej zeznań kontaktowała się zazwyczaj ze świadkiem H. K., a z powodem skontaktowała się bezpośrednio dopiero na jego prośbę. Mając na uwadze rolę świadka A. W. w realizacji inwestycji oraz, że była jedynie pracownikiem usługodawcy wobec pozwanej (...) sp. z o.o., brak jest podstaw by choćby jej ewentualną wiedzę o podwykonawstwie powoda utożsamiać z wiedzą pozwanej.

Oceniając istnienie wiedzy pozwanej (...) sp. z o.o. o łączącej powoda z pozwaną (...) sp. z o.o. umowie oraz zgodę na podwykonawstwo należało wziąć pod uwagę ponadto okoliczności związane z podwykonawstwem powoda wobec pozwanej (...) sp. z o.o. Uwzględniając doświadczenie życiowe w sposób racjonalny można wytłumaczyć, dlaczego obecność powoda ani jego pracowników na terenie inwestycji oraz podczas narad nie budziła żadnych wątpliwości i była akceptowana. Niespornym wszak pozostaje, że pozwana (...) sp. z o.o. miała wiedzę, że powód został zaangażowany – w zakresie robót podposadzkowych – jako podwykonawca pozwanej (...) sp. z o.o. Oświadczenie powoda o braku roszczeń w tym zakresie pochodzi dopiero z 30 czerwca 2016 r., co znaczy, że dopiero wówczas pozwana mogła ocenić, że powód w tym zakresie nie będzie wobec niej wysuwał żadnych roszczeń, a ten zakres robót został całkowicie zakończony. Ponadto pozwana miała uzasadnione podstawy, by obecność powoda na terenie inwestycji łączyć właśnie z kwestią robót podposadzkowych, m.in. uznając, że roboty te nadal trwają albo obecność powoda jest związana z koniecznością usunięcia ewentualnych usterek tych robót.

Ponadto brak wiedzy pozwanej (...) sp. z o.o. o umowie łączącej powoda z pozwaną (...) sp. z o.o. świadczy poniekąd fakt, że pozwana jako inwestor wymagała od pozwanej (...) sp. z o.o. jako od generalnego wykonawcy zgłaszania podwykonawców na określonym wzorze (k. 88-94) i zgłoszona została wyłącznie pozwana (...) sp. z o.o. Od zgłoszonych podwykonawców wymagane było z kolei złożenie oświadczenia o braku roszczeń względem generalnego wykonawcy według określonego wzoru (k. 78, 79). Pozwana (...) sp. z o.o. takie oświadczenie sporządziła i przedłożyła pozwanej (...) sp. z o.o. dla rozliczenia robót z pozwaną (...) sp. z o.o. Powód również takie oświadczenie złożył, jednak wyłącznie w zakresie, w jakim był podwykonawcą pozwanej (...) sp. z o.o. co do robót podposadzkowych (k. 78). Analogicznego oświadczenia w związku z umową podwykonawczą z pozwaną (...) sp. z o.o. powód nie sporządził. Mając już wówczas – 30 czerwca 2016 r. – świadomość, że przy okazji umowy z pozwaną (...) sp. z o.o. jest od niego wymagane oświadczenie, że m.in. nie będzie dochodził żadnych roszczeń nie tylko wobec pozwanej (...) sp. z o.o., ale również pozwanej (...) sp. z o.o. powód – wykazując się należyłą starannością – powinien przy okazji odbioru robót wykonanych na podstawie umowy z pozwaną (...) sp. z o.o. (odebranych w lipcu 2016 r.) spodziewać się, że będzie musiał złożyć podobne oświadczenie. Skoro tak się nie stało, to miał podstawę, by zweryfikować, czy został zgłoszony jako podwykonawca. Patrząc na to z drugiej strony – gdyby pozwana (...) sp. z o.o. miała wiedzę, że powód jest podwykonawcą (...) sp. z o.o., czyli dalszym podwykonawcą względem pozwanej (...) sp. z o.o., to oczekiwałaby dostarczenia przez powoda odpowiedniego oświadczenia o braku roszczeń związanych z wykonanymi robotami.

Mając powyższe na względzie należało ocenić, że odpowiedzialność pozwanej (...) sp. z o.o. względem powoda na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. w niniejszej sprawie nie zachodzi.

W konsekwencji powództwo zasługiwało na uwzględnienie wobec pozwanych (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o. jako solidarnie odpowiedzialnych za zobowiązania wobec powoda (punkt I sentencji). Powództwo nie zasługiwało

natomiast na uwzględnienie wobec pozwanej (...) sp. z o.o. (punkt IV sentencji), a także w części – w zakresie części odsetek – wobec pozostałych pozwanych (punkt II sentencji).

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu (punkty III i V sentencji) znajduje oparcie w art. 108 § 1 k.p.c. Wobec uwzględnienia powództwa wobec pozwanych (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o. w całości co do należności głównej na podstawie art. 98 § 1 i § 3 oraz 99 k.p.c. należało zasądzić od nich w sposób solidarny na rzecz powoda koszty procesu. Koszty należne powodowi opiewają na łączną kwotę 10.626 zł, na którą składa się opłata od pozwu – 5.209 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa procesowego – 17 zł, a także wynagrodzenie pełnomocnika procesowego – 5.400 zł, ustalone na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. poz. 1804). Z kolei wobec oddalenia powództwa w stosunku do pozwanej (...) sp. z o.o. powoda należało w tym zakresie uznać za stronę przegrywającą w całości i na podstawie art. 98 § 1 i § 3 w zw. z art. 99 k.p.c. należało zasądzić od niego na rzecz pozwanej kwotę 5.400 zł tytułem kosztów procesu, na które składało się wyłącznie wynagrodzenie pełnomocnika procesowego pozwanej określone na podstawie § 2 pkt 6 ww. rozporządzenia

20 sierpnia 2018 r.

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...) (...) sp. z o.o.;
3. (...)